

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 472/2017-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. augusta 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených Advokátskou kanceláriou JUDr. AŽALTOVIČ & PARTNERS s. r. o., Potočná 650/135B, Trenčín, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Dušan Ažaltovič, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj rovnosti pred zákonom podľa čl. 20 Charty základných práv Európskej únie a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie uznesením Okresného súdu Trenčín sp. zn. 20 C 283/2013 z 31. mája 2016 a uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19 Co 431/2016 zo 7. marca 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a pre nespĺnenie zákonom predpísaných náležitostí.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. mája 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka v 1. rade“), a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka v 2. rade“, spolu ďalej aj „sťažovateľky“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj rovnosti pred zákonom podľa čl. 20 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 47 charty uznesením Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 20 C 283/2013 z 31. mája 2016 a uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 19 Co 431/2016 zo 7. marca 2017.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľky si žalobou z 20. apríla 2012 v konaní vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. 20 C 283/2013 uplatnili od žalovaného [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“) nároky z právnych titulov zmlúv o pôžičke, a to sťažovateľka v 1. rade nárok na vrátenie požičaných finančných prostriedkov vo výške 15 000 € s príslušenstvom a sťažovateľka v 2. rade nárok na vrátenie finančných prostriedkov vo výške 11 500 € s príslušenstvom. Existenciu pohľadávok preukazovali okrem iného aj uznaním dlhu žalovaným. Žalovaný podal okresnému súdu 18. marca 2014 návrh na povolenie reštrukturalizácie. Reštrukturalizácia vedená okresným súdom pod sp. zn. 40 R 1/2014 bola povolená, avšak sťažovateľky si svoje pohľadávky do reštrukturalizačného konania neprihlásili. Dňa 10. októbra 2014 bolo v Obchodnom vestníku č. 194/2014 zverejnené uznesenie okresného súdu z 3. októbra 2014 o potvrdení reštrukturalizačného plánu a o skončení reštrukturalizácie dlžníka. S ohľadom na uvedené žalovaný podaním z 31. marca 2016 oznámil okresnému súdu zánik vymáhateľnosti pohľadávok uplatnených sťažovateľkami v občianskom súdnom konaní.

Podľa názoru sťažovateľiek tak žalovaný konal „v úmysle zmariť uspokojenie nárokov sťažovateľiek písomne uznaných samotným žalovaným, a to v rámci iniciovania reštrukturalizačného konania voči sebe samému, pričom sa spoliehal na to, že sťažovateľky zmeškajú prekluzívnu lehotu na prihlásenie pohľadávok v reštrukturalizačnom konaní v dôsledku nevedomosti o priebehu tohto reštrukturalizačného konania, keďže o tomto sa mohli dozvedieť iba zo zverejneného oznámenia v Obchodnom vestníku príp. od konajúceho súdu v prebiehajúcom konaní“. V nadväznosti na oznámenie žalovaného okresný súd vydal 31. mája 2016 uznesenie sp. zn. 20 C 283/2013, ktorým rozhodol o trovách konania, keďže občianske súdne konanie bolo *ex lege* zastavené v dôsledku účinkov rozhodnutia o potvrdení reštrukturalizačného plánu a o skončení reštrukturalizácie subjektu [REDACTED]. Proti tomuto rozhodnutiu podali sťažovateľky odvolanie, o ktorom krajský súd rozhodol tak, že rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil.

3. Proti obom rozhodnutiam všeobecných súdov sťažovateľky nasmerovali svoju sťažnosť. Dôvodia tým, že „zákon č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších právny predpisov (ďalej aj len ako „ZKR“) v žiadnom zo svojich ustanovení neupravuje povinnosť prihlasovať do reštrukturalizácie fyzickej osoby-podnikateľa pohľadávky vzniknuté z neobchodných právnych vzťahov. Zo žiadneho ustanovenia totiž nevyplýva, že by sa mali v rámci reštrukturalizácie podnikateľa riešiť aj jeho záväzky osobného charakteru. Opačný názor by spôsobil právnú neistotu osôb, ktoré nevykonávajú podnikateľskú činnosť, a preto pravidelné nesledujú Obchodný vestník, prostredníctvom ktorého sa doručujú oznámenia o povolení reštrukturalizácie, tak ako tomu bolo aj v tomto prípade...“. Podľa ich názoru „potvrdený reštrukturalizačný plán dlžníka [REDACTED] nemal a ani nemá žiaden dosah na občianske súdne konanie, pretože ako pasívne vecne legitimovaný tu vystupuje [REDACTED], ktorý je fyzickou osobou - nepodnikateľom, teda sa jedná o odlišné právne subjekty, aj keď fyzicky identické. Nie je možné opomínať charakter záväzku, teda či vznikol čisto podľa Občianskeho zákonníka alebo v režime obchodného práva.“. K tvrdeniu krajského súdu o tom, že financie požičali žalovanému na účel podnikania, a preto by mohlo ísť o obchodnoprávny vzťah, osobitne zdôrazňujú, že „sú nepodnikateľskými subjektmi, nedisponujú oprávnením na poskytovanie úverov a pôžičiek nebankovým spôsobom, pôžičku

poskytli žalovanému z dôvodu ich, v tom čase, blízkeho vzťahu a v rámci spoluobčianskeho styku, pričom nemožno na tento vzťah aplikovať postup ako napr. pri poskytovateľoch pôžičiek (nebankové subjekty, banky), kde sa charakter vzájomného právneho vzťahu odvíja od účelu, na ktorý je pôžička poskytnutá.“.

4. Ďalšie pochybenie okresného súdu vidia sťažovateľky v opomenutí vydania rozhodnutia vo veci samej (o zastavení konania, pozn.), čím im podľa ich názoru odňal možnosť konať pred súdom a porušil tak ich právo na spravodlivý súdny proces, ako aj na prístup k súdu. Tvrdenie súdu o tom, že „*nemožno v občianskom súdnom konaní vydať rozhodnutie o zastavení konania, keďže toto bolo ex lege zastavené a súčasne tvrdenie súdu, podľa ktorého bol oprávnený rozhodnúť o trovách konania, sú značne bipolárne, a teda pôsobia zmätočne. V prípade, kedy od skončenia konania uplynul dlhší čas, teda je možné predpokladať, že je právoplatne skončené, nemožno dodatočne rozhodovať ani o nároku na náhradu trov konania, keďže samotné konanie už zaniklo. Správnosti názoru vyjadrenému v predchádzajúcej vete svedčí aj zákonná norma, podľa ktorej o nároku na náhradu trov konania súd rozhodne v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí...“.*

5. Na tomto základe sťažovateľky navrhli, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné práva sťažovateľiek... na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, rovnosť pred zákonom podľa čl. 20 Charty základných práv Európskej únie ako aj právo na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie Uznesením Okresného súdu Trenčín zo dňa 31.05.2016, sp. zn. 20C/283/2013 v spojení s Uznesením Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 07.03.2017, sp. zn. 19Co/431/2016, porušené boli.

Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 07.03.2017, sp. zn. 19Co/431/2016 vo výroku, ktorým bolo potvrdené Uznesenie Okresného súdu Trenčín zo dňa 31.05.2016, sp. zn. 20C/283/2013 vo výroku, ktorým sa žiadnemu z účastníkov nepriznalo právo na náhradu trov konania ako aj toto uznesenie Okresného súdu Trenčín sa zrušujú a vec sa vracia Okresnému súdu Trenčín na ďalšie konanie.

Žalobkyniam sa priznáva náhrada trov konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky vo výške 1029,08 €.

II.

6. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

9. Predpokladom úspešného uplatnenia námietky porušenia základných práv a slobôd v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je splnenie všeobecných a osobitných náležitostí vyplývajúcich z § 20 a § 50 zákona o ústavnom súde, ako aj ďalších procesných podmienok vyplývajúcich z § 53 zákona o ústavnom súde. V tejto súvislosti ústavný súd stabilne pripomína, že všeobecné náležitosti návrhu musí spĺňať každý návrh, a to tak náležitosti

týkajúce sa formy návrhu, ako aj jeho obsahu. Ústavný súd je následne viazaný návrhom na začatie konania (§ 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

10. Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa návrh na začatie konania ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy. Návrh musí podpísať navrhovateľ (navrhovatelia) alebo jeho (ich) zástupca. Podľa § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde sa k návrhu na začatie konania musí pripojiť splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľa advokátom alebo komerčným právnikom, ak tento zákon neustanovuje inak. V splnomocnení sa musí výslovne uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie pred Ústavným súdom.

11. V posudzovanom prípade ústavný súd zistil, že sťažnosť, ktorá bola doručená ústavnému súdu, nie je na žiadnom z jej štyroch vyhotovení podpísaná, a to ani sťažovateľkami, ani nimi zvoleným právnym zástupcom. Podpisy sťažovateľiek a ich právneho zástupcu na splnomocnení pripojenom k ústavnej sťažnosti nemôžu nahradiť podpis na návrhu. Ústavný súd preto konštatuje, že sťažnosť napriek tomu, že sťažovateľky sú zastúpené kvalifikovaným právnym zástupcom – advokátom, nespĺňa zákonom predpísané náležitosti návrhu na začatie konania pred ústavným súdom ustanovené v § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Okrem toho, aj samotné splnomocnenie trpí nedostatkom. Pripojenú dohodu o splnomocnení, ktorú sťažovateľky udelili advokátovi ešte 16. júna 2016, t. j. v čase, keď napadnutý rozsudok krajského súdu ani nebol vydaný, ústavný súd nepovažuje za takú, ktorá je splnením uvedenej zákonnej požiadavky. Na základe uvedeného ústavný súd nemohol akceptovať predložený dokument preukazujúci povinné zastúpenie v konaní pred ústavným súdom a konštatuje, že sťažovateľky nespĺnili ani povinnosť v zmysle § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

12. Pretože sťažnosť v predloženej podobe neobsahuje náležitosti, ktoré na uplatnenie právomoci ústavného súdu ustanovuje zákon o ústavnom súde, a síce oprávnenou osobou podpísaný návrh na rozhodnutie vo veci samej, ako aj akceptovateľné

splnomocnenie, ústavný súd sťažnosť sťažovateľiek podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

13. V súvislosti s nedostatkom zákonom predpísaných náležitostí sťažnosti ústavný súd pripomína, že tieto nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na takýto postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom, pričom z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (napr. IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, III. ÚS 357/2010, II. ÚS 309/2010, I. ÚS 162/2010, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, IV. ÚS 213/2010, IV. ÚS 134/2010). V nadväznosti na uvedené si ústavný súd dovoľuje poukázať na to, že advokát zastupujúci svojho klienta pred ústavným súdom je v súlade s § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať klientove práva a záujmy. Tieto zákonom stanovené povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (napr. II. ÚS 117/05, IV. ÚS 267/08).

14. Avšak aj v prípade, že by sťažovateľky vytýkané nedostatky sťažnosti odstránili, musela by byť ich sťažnosť odmietnutá. Sťažovateľky využili svoje právo podať proti rozhodnutiu okresného súdu opravný prostriedok, o ktorom rozhodol krajský súd, ktorý bol zároveň povinný v prípade zistenia zásahu súdu prvej inštancie do ich základných práv alebo slobôd týmto právam alebo slobodám poskytnúť ochranu. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o ich odvolaní vylučuje právomoc ústavného súdu, a preto vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu ide o sťažnosť, na ktorej prerokovanie nemá ústavný súd právomoc. Vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu sp. zn. 19 Co 431/2016 zo 7. marca 2017 by musela byť sťažnosť sťažovateľiek odmietnutá pre predčasnosť, keďže o ochrane

základných práv a slobôd sťažovateľiek bude rozhodovať najvyšší súd ako súd dovolací. Ústavný súd totiž v súčinnosti s okresným súdom zistil, že proti označenému rozhodnutiu krajského súdu podali žalobkyne 23. mája 2017 (teda ešte pred podaním ústavnej sťažnosti) dovolanie. Túto skutočnosť však ústavnému súdu zamlčali. Ústavný súd zaujal názor (podobne napr. III. ÚS 109/2010, III. ÚS 114/2010, III. ÚS 199/2010, III. ÚS 7/2014 a iné), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti ústavnému súdu je sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní. V prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní bude sťažovateľkám lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu (porovnaj tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54). V prípade vecného posúdenia a rozhodnutia najvyšším súdom o dovolaní budú mať sťažovateľky k dispozícii podanie sťažnosti ústavnému súdu už iba čo sa týka tohto rozhodnutia za obvyklých podmienok.

15. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľiek nezaoberal, pretože rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. augusta 2017